

Poljoprivredna stručna služba Zaječar



# PSS "Agroznanje"

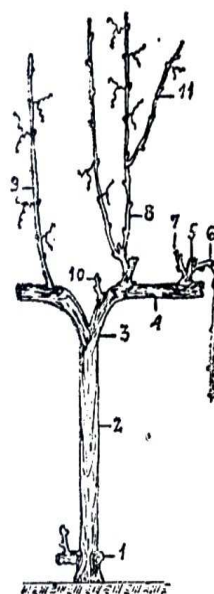
**B  
R  
O  
Š  
U  
R  
A**

**BESPLATAN PRIMERAK**



## ZIMSKA REZIDBA VINOVE LOZE

*Autor: Vladan Trandafilović, dipl.ing.  
Spec.ampelografije*



Februar,  
2011.

Tel. 019/436-865  
E-mail:  
psszajecar@ymail.com

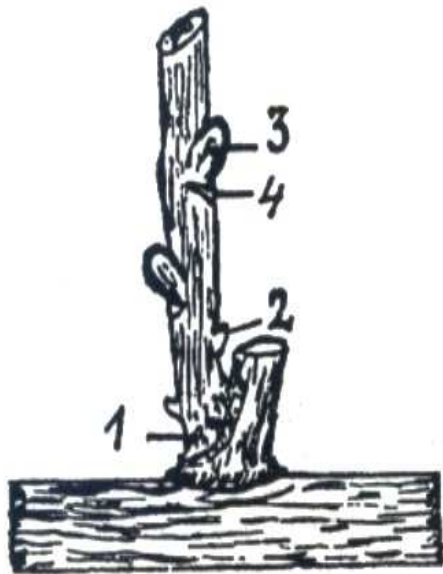
## **Rezidba vinove loze**

Osnovni cilj i zadatak pravilne i kvalitetno izvedene redovne rezidbe je obezbeđenje planiranog prinosa i kvaliteta grožđa u tekućoj godini. Rezidbom se rešavaju i drugi zadaci koji su usmereni osnovnom cilju, a to su: pomoću rezidbe se formira i stalno održava određeni oblik čokota i njegov raspored u prostoru, obezbeđenje odgovarajućeg broja kvalitetnih lastara koji će poslužiti za rezidbu i plodonošenje u narednoj godini, rezidba je za sada najpogodniji i najefikasniji metod rada u borbi sa silom polariteta vinove loze.

### **Vrste okaca i rodni elementi na čokotu vinove loze**

Za pravilnu i adekvatnu redovnu – zimsku rezidbu, odgovarajuće opterećenje čokota rodnim okcima, kao i projektovanje planiranog prinosa neophodno je razlikovati okca na rezniku, kondiru ili luku. U osnovi jednogodišnjeg lastara uočavaju se kružni nabori (zblížena i nedovoljno razvijena kolenca sa okcima). Ova vrsta okaca se naziva *spavajuća* ili *slepa okca*. Po svom anatomskom sastavu spavajuća okca su potpuno jednostavna (sastoje se samo od po jednog pupoljka). Ova okca na ostavljenim reznicima, kondirima i lukovima ne kreću, ali godinama ostaju živa kao biološka rezerva. Presecanjem sprovodnih sudova iznad spavajućih okacanaterace se voda u njih i izazvati njihovo kretanje. Takođe, mofu se razviti u lastare (krenuti) ako se obavi veoma kratka rezidba jednogodišnjih lastara na tzv. „čepove“ koji nose samo jedno crno okce ili su čak i bez njega. Spavajuća okca su

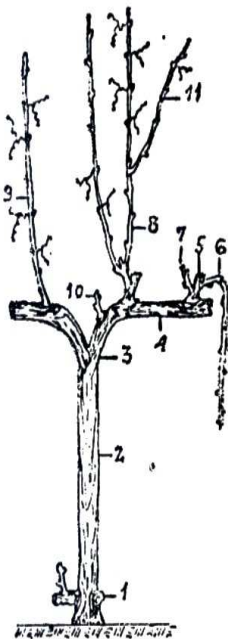
nerodna, pa se ne uzimaju u obzir pri redovnoj rezidbi i planiranju prinosa. Ako spavajuće okce, pod određenim uslovima, krene i razvije se u nerodni lastar, taj lastar se naziva *jalovak*. Iznad spavajućih okaca, ali ipak blizu osnove lastara nalazi se jedno, ređe dva okca koja su nešto krupnija od spavakućih okaca i nazivaju se *crna okca*. Anatomski posmatrano, ova okca se sastoje od po dva pupoljka. Po pravilu crna okca pri redovnoj rezidbi ne kreću, međutim, ako se reznik ili kondir oreže kratko na jedno okce, tada i crno okce kreće i najčešće se razvija u nerodan lastar. U normalnim uslovima, pri redovnoj rezidbi, crna okca se ne uzimaju pri planiranju opterećenja kondira i lukova rodnim okcima. Kada normalna (prava) okca u toku zime izmrznu, na crna okca se računa, ali ne radi roda u tekućoj godini, već radi obnove vegetativnog i rodnog potencijala čokota za narednu godinu. Na crna okca se obavezno računa, odnosno na lastare dobijene iz njih, kod oblika čokota na kojima se primenjuje samo dugi način rezidbe. Iznad crnih okaca na svakom kolencu jednogodišnjeg lastara nalazi se ožiljak od otpale lisne drške u vidu trougla sivocrne boje iznad kojeg je smešteno po jedno krupno okce koje se naziva *pravo* ili *zimsko okce*. Svako pravo-zimsko okce se razvijalo u pazuhu lista, odnosno iznad ožiljka trougla od otpale lisne drške smešteno je po jedno pravo-zimsko okce. Ožiljak od otpale lisne drške na jednogodišnjem lastaru služi kao orjentir prilikom redovne rezidbe za identifikaciju pravog-zimskog okca, kako se crna okca ne bi greškom ubrajala u prava-rodna okva. Svako pravo-zimsko okce po svom anatomskom sastavu je složeno, jer se sastoji od više pupoljaka - okaca, odnosno glavni pupoljak sa listićima i grozdićem, bočni (sekundarni) pupoljci, pobočni (tercijarni) pupoljci.



Sl. 1. Okca na lastaru: 1 – slepo okce; 2 – crno okce; 3 – pravo-zimsko okce; 4 – ožiljak od otpale lisne drške u vidu trougla.

Na čokotu vinove loze mogu se razlikovati sledeći nadzemni delovi i vrste loze (Sl. 2.)

1. osnova stabla sa kondirom za zamenu;
2. stablo čokota;
3. glava čokota;
4. krak;
5. dvogodišnja loza;
6. luk;
7. kondir;
8. jednogodišnji rodni lastar;
9. jalovak;
10. reznik;
11. zaperkov lastar



## Dužina i način orezivanja rodne loze

Prilikom izvođenja redovne rezidbe radi ostvarivanja prinosa i kvaliteta grožđa po čokotu, susreću se termini kao što su *kondir*, *luk* i *reznik*.

U zavisnosti od dužine orezivanja, rodni lastar dobija različito ime i to: kratak kondir – ako se oreže na 1 – 3 pravih okaca, dugi kondir – ako se oreže na 4 – 5 pravih okaca, kratak luk – ako se oreže na 6 – 8 pravih okaca, dugi luk – ako se oreže na 9 – 12 pravih okaca, veoma dugi luk – ako se oreže na 13 – 18 i više pravih okaca. Kada se jalovak, kao nerodan lastar, oreže na 1 – 2 okca dobija se reznik koji je nerodan. Kada se lastari izbili iz okaca ostavljenih na rezniku orežu kratko mešovito ili dugo, u zavisnosti od načina rezidbe, dobijaju se lastari koji će doneti rod. Šematski prikaz dovođenja jalovaka u stanje rodnosti izgledao bi ovako:

I godina: JALOVAK + REZIDBA



I godina: REZNIK SA 1-2 OKCA



I godina: 1-2 LASTARA IZ OKACA REZNIKA



II godina: REZIDBA LASTARA RAZVIJENIH IZ OKACA REZNIKA



II godina: RODNI LASTARI

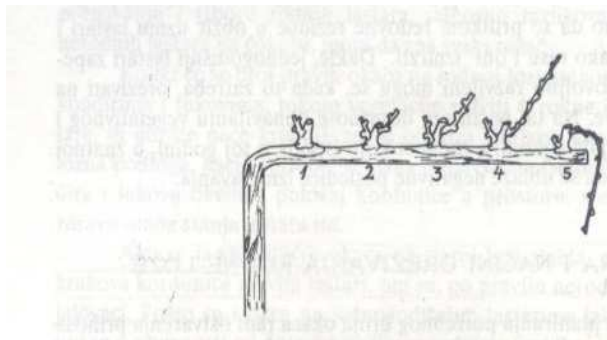
Polazeći od sorte, lozne podloge, bujnosti, oblika čokota, visine stabla čokota, zemljišnih uslova itd., maksimalna dužina orezivanja – opterećenja dugog luka okcima nije određena, a u praksi se vrlo često luk opterećuje i sa više od 20, pa i više okaca. Prema dužini orezane rodne loze, tj. prema zastupljenosti kondira i

lukova, na čokotu se razlikuju tri načina rezidbe:

1. kratka rezidba – kada se jednogodišnji lastari orezuju samo na kondire ili kondire i reznike,
2. duga rezidba – kada se jednogodišnji lastari orezuju samo na lukove,
3. mešovita rezidba – kada se jednogodišnji lastari orezuju tako se da na čokotu istovremeno ostavljaju kondiri i lukovi, a neki put i reznici.

Koji će se od načina rezidbe primeniti zavisi od: sorte i lozne podloge, oblika čokota, naslona za lozu, visine stabla čokota, razmaka sađenja čokota, plodnosti zemljišta i snabdevanja vodom, načina obrade zemljišta, klimatskih elemenata rejonu i dr.

Pravilo je da:  
- većina stonih sorti na jednogodišnjem lastaru ima prva tri, pa i četvrto i peto okce od osnove lastara nerodno, tj. da se rodna okca javljajutek od trećeg – četvrtog, pa i petog – šestog okca, pa samim tim zahtevaju dugu ili mešovitu rezidbu.  
- kod vinskih sorti i donja okca na jednogodišnjem lastaru (okca pri osnovi lastara) su rodna, pa se može primeniti i kratka rezidba.



Sl. 1. Dužina orezivanja rodne loze: - u rodnom čvoru je moguće ostaviti: 1 – samo jedan kratak kondir; 2 – dva kratka kondira; 3 – jedan kratak i jedan dugi kondir; 4 – kratki kondir i kratki ili dugi luk; 5 – kratki ili dugi luk sa rodnim lastarom ili lastarom jalovaka orezanim na jedno crno okce.

Kao pravilo važi da se razidbom u svakom rodnom čvoru dugi kondir ili luk ostave uvek iznad kratkog kondira.

## Osnovna pravila rezidbe

Postoje dva osnovna pravila rezidbe:

1. veoma kratka i kratka rezidba dovode do smanjenja prinosa grožđa po čokotu, jer se potencijalno najrodnija središna i vršna okca sa jednogodišnjeg rodnog lastara rezidbom odbacuju,
2. da bi se postigao veći prinos grožđa neophodno je pri redovnoj rezidbi, kod većine sorti, ostaviti lukove čija dužina i broj zavise od sorte, prosečne mase grozda i koeficijenta plodnosti, oblika i visine stabla čokota, naslona za lozu, uslova sredine i dr.

Postoje tri osnovna principa rezidbe vinove loze na osnovu kojih se reguliše visina prinosa i kvalitet grožđa, vegetativnog potencijala čokota, održavanje pojedinih delova na čokotu i oblik čokota u celini, kao i obezbeđenje dugovečnosti čokota.

1. Prvi i osnovni princip rezidbe polazi od toga da su najrodnija prava-zimska okca na zrelih i zdravim jednogodišnjim lastarima koji su se razvili iz zimskih okaca prošlogodišnjeg kondira, luka ili reznika. Uvek su rodni dovoljno razvijeni zdravi i zreli jednogodišnji lastari koji su izrasli iz prošlogodišnjeg dvogodišnjeg drveta reznika, kondira ili luka. Najrodniji su lastari prečnika 6 – 12 mm, dok su manje rodni ili nedovoljno rodni lastari sa prečnikom od 4 – 6 mm, kao i lastari sa prečnikom preko 12 mm.

2. Drugi osnovni princip rezidbe polazi od činjenice da će prinos grožđa po čokotu biti utoliko veći, ukoliko se na čokotu ostavi veći broj kondira i lukova i veći broj okaca na njima, vodeći računa pri tom o vegetativnoj snazi čokota sa kojom mora biti usklađeno optimalno opterećenje čokota rodnim okcima.

3. Treći osnovni princip rezidbe polazi od toga da se ne dozvoli brzo izduživanje glave čokota i krakova na njoj, krakova kordunica i rodni čvorova na njima, kao i izumiranje rodni čvorova na početku i u sredini krakova i njihovo pomeranje na održavanje samo na krajevima krakova kordunice.

Treći princip rezidbe, ustvari, predstavlja borbu protiv sile polariteta.

Radi usporavanja brzog izduživanja rodni čvorova na čokotu treba se pridržavati pravila da se prilikom rezidbe dugi kondir, kratki ili dugi luk u rodnom čvoru ostave uvek iznad kratkog kondira, jer se dugi kondiri, kratki i dugi lukovi prilikom svake redovne rezidbe odbacuju i zamenjuju novim po pravilu vršnim lastarom iz kondira.

Prilikom isključivo duge rezidbe prošlogodišnji luk se zamenjuje rodni lastarom koji je izrastao iz crnog okca rodni lastara ili jalovaka.

### **Sila polariteta**

Ispoljava se u tome što na lastarima čokota najpre kreću i razvijaju se vršna okca u snažne lastare, dok se okca ispod njih razvijaju slabije i daju manje razvijene lastare. Pod uticajem ove sile dešava se neki put i to da donja okca na lastaru uopšte ne krenu.

Posledice sile polariteta se manifestuju u neravnomernom kretanju okaca i razvoju lastara naročito na veoma dugim i dugim lukovima i kondirima, pa i na kratkim kondirima koji se nalaze na krajnjim rodni čvorovima krakova kordunica.

Od načina rezidbe u borbi sa silom polariteta najbolji rezultati se postižu:

- primenom kratke rezidbe – rezidbe na kratke kondire sa 1 – 3 okca. Ovaj način borbe sa silom polariteta je najjednostavniji i najefikasniji, a osnovni nedostatak mu je smanjenje prinosa grožđa po čokotu zbog kratke rezidbe.

- primenom duge rezidbe na čokotima sa visokim stablom i vezivanjem lukova

polulučno nadole kao kod Silvo kordunice i svih tipova Amrela.

- primenom mešovite rezidbe, kada se uz svaki luk redovno ostavlja po jedan kratak kondir sa dva okca, čiji će viši lastar po položaju u narednoj godini biti orezan na novi luk, a niži na kondir sa dva okca.

### **Tehnička pravila rezidbe**

Svrha tehničkih pravila rezidbe jeste da uskladi i obezbedi planirane tekuće i dugoročne potrebe koje su vezane za dugovečnost čokota, njegov vegetativni i rodni potencijal, prinos i kvalitet grožđa, šire i vina. Od tehničkih pravila mogu se spomenuti sledeća, koja doprinose pomenutom cilju:

a). rodni lastari koji se pri rezidbi ostavljaju za kondire i lukove orezuju se tako što se rez obavlja na 1,5 – 2,0 cm iznad gornjeg okca koje se želi ostaviti. Rez, po pravilu, treba da je gladak i kos i to sa suprotne strane od najvišeg okca.

b). lastare jalovake ili rodne, ali suviše lastare sa stabla čokota, krakova ili rodni čvorova kordunice koje želimo da odstranimo, treba orezati što niže, tj. do njihove osnove na praveći pri tom tzv. „čepove“, na kojima pored spavajućih okaca ostaju i crna okca koje će se za vreme vegetacije sigurno razviti u nepotrebne jalovake.

c). pri rezidbi starijih i debljih delova loze na čokotu, bilo da se rezidba obavlja makazama ili testericom, rez se takođe pravi koso naniže i treba da bude gladak.

d). pri rezidbi treba težiti ka tome da se lozi nanese što je moguće manji broj rana i da one budu što manjeg prečnika, jer rane sa većim prečnikom od 1,5 cm veoma teško zarastaju ili uopšte ne zarastaju.

e). zbog veće dugovečnosti i uredne rodni čvorova čokota bolje je ako se rana pri rezidbi na krakovima glave čokota ili na rodni čvorovima kordunica ostavlja, po mogućstvu,

uvek sa jedne i to unutrašnje strane kraka ili rodnog čvora, a ne sa svih strana, što utiče na neometanofunkcionisanje ulazno-silaznog sprovodnog sistema snopića u prometu i ishrani nadzemnih i podzemnih delova čokota vinove loze.

f). nije preporučljivo da se na starijim delovima čokota rezidbom prave rane na malom razmaku, naročito ako su rane većeg prečnika. Za zdravstveno stanje i dužinu života čokota bolje je i sigurnije da rane budu što udaljenije jedna od druge.

## Vreme redovne rezidbe vinove loze

S obzirom na vreme u kojem se rezidba obavlja, kao i na stanje fiziološke aktivnosti vinove loze, razlikuju se sledeće rezidbe:

1. rana jesenja rezidba,
2. obična jesenja rezidba,
3. zimska rezidba,
4. rana prolećna rezidba,
5. kasna prolećna rezidba

1. Rana jesenja rezidba – ovu rezidbu je moguće obaviti odmah posle završetka berbe grožđa, a pre opadanja lišća, Međutim, s obzirom na nezamenjivu ulogu lišća u stvaranju organskih materija koje doprinose jačanju i održavanju vegetativnog i rodnog potencijala čokota koji će se ispoljiti u narednoj godini, postavlja se pitanje: „*Čemu služi i koji je cilj rane jesenje rezidbe*“?, s obzirom da rana jesenja rezidba, usled prevremenog gubitka lisne mase sa čokota doprinosi njegovom slabljenju i iznurivanju. krajem oktobra i početkom novembra meseca.

Zbog toga se ova rezidba ne preporučuje, a ostaje u domenu teorijskih mogućnosti koji nemaju pozitivnu naučnu osnovu, pa i ne nalaze primenu u praksi.

2. Obična jesenja rezidba rezidba – ova rezidba se izvodi 10 – 15 dana posle opadanja

lišća, jer se smatra da je za to vreme prestao intezivan promet rezervnih materija u čokotu i da je njihovo deponovanje završeno. Po pravilu ova rezidba se izvodi redovno na mladim čokotima vinove loze koji još nisu prorodili, kao i na starim iznurenim čokotima, a sve sa ciljem da se u proleće izbegne pojava suzenja – plakanja, a time i gubitak dela mineralnih i organskih materija iz čokota. Loza orezana u jesen kreće ranije u proleće, ima duži vegetacioni period, mogućnost održavanja ispoljene rodnosti i jačanje vegetativnog potencijala čokota za naredni

godinu. Po obavljenoj rezidbi, mlade čokote, obavezno treba zagrnuti radi zaštite od zimskih mrazeva, a u proleće kasnije odgrtanje zbog pojave poznih prolećnih mrazeva.

3. Zimska rezidba – ova rezidba se sve češće i redovnije izvodi na velikim površinama pod vinovom lozom. Orijentacija na zimsku rezidbu proističe iz organizacionopraktičnih potreba, sa osnovnim ciljem da se rezidba blagovremeno završi, tj. pre kretanja vinove loze u proleće. Na ovaj način rezidba vinove loze teče kontinuirano od obične jesenje, preko zimske, završavajući se ranom prolećnom rezidbom.

4. Rana prolećna rezidba – najčešće primenjivana i izvođena rezidba. Početak rane prolećne rezidbe se ne poklapa sa kalendarskim početkom proleća, odnosno rana prolećna rezidba se u odnosu na kalendarski početak proleća obavlja i nekoliko dana – nedelja ranije ili kasnije.

Zapravo, ovo vreme rezidbe se poklapa obično sa fenofazom kretanja, pa i pre kretanja sokova u vinovoj lozi i traje do fenofaze pupljenja okaca.

Faza kretanja sokova vinove loze nastupa kada srednja dnevna temperatura vazduha dostigne 10 °C i traje nekoliko dana, kako bi se pri tim uslovima zemljište na dubini od 30 – 50 cm zagrejalo na temperaturi od oko 10 °C.

Količina soka koja se suzenjem gubi iz čokota kreće se od 0,2 – 0,5 L. Litar soka osim vode sadrži 1 – 2 g suvih materija, od kojih oko

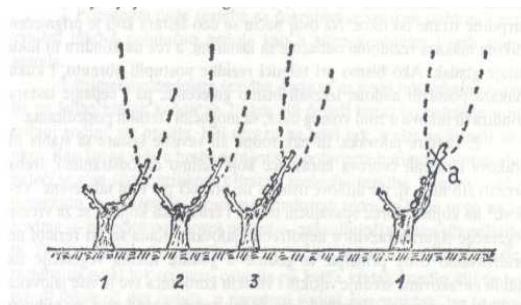
66% čine organske, a ostalo mineralne materije (kalijum, fosfor, kalcijum i dr.). Fenofaza suženja traje od 9 – 25 dana, a završava se početkom pupljenja i kretanja okaca.

5. Kasna prolećna rezidba – obavlja se od početka pupljenja i kretanja okaca pa do njihovog razvoja u lastare. Ona se mora pažljivo izvoditi, jer su okca u ovoj fazi osetljiva na dodir pri čemu se lako krune. Krunjenje okaca je veće u špaliru nego na čokotima koji se gaje bez ili sa kolcem. Ova rezidba se obično izvodi jad loza u toku zime izmrzne, pa se namerno ostavlja da okca krenu kako bi se videlo kako loza kreće i koji način rezidbe treba primeniti radi ostvarivanja određenog prinosa grožđa i lastara potrebnih za narednu godinu.

### Optimalno vreme rezidbe

Dinamika kretanja hranjivih materija u rodnim lastarima, višegodišnjim nadzemnim delovima čokota i u korenu u periodu od rane jesenje do pozne prolećne rezidbe značajno se menja. Najveća količina ugljenih hidrata u vidu skroba i drugih materija potrebnih za ishranu vinove loze u delovima čokota nalazi se posle opadanja lišća pa sve do kretanja sokova.

Loza orezana u ovo vreme daje najbolje rezultate u pogledu visine prinosa i kvaliteta grožđa, kao i vegetativnog potencijala čokota. Kao optimalno vreme rezidbe vinove loze smatra se zimski period sve do početka kretanja sokova u čokotu. Rana jesenja i kasna jesenja rezidba dovodi do smanjenja prinosa (rodnosti). Treba napomenuti da veća bujnost čokota dovodi i do veće rodnosti čokota.



Sl. 1. Pravilno orezan rodni lastar sa dva okca pri čemu je niže okce na sl. 1., 2. i 3. sa spoljne strane. Na slici 4. nepravilno orezan rodni lastar na kondir, jer će se u narednoj godini rez obaviti sa spoljne strane kraka u tački a.

g). rane na lozi, posebno one veće, zarastaju sporo i teško (prečnika od 1,5 cm), pa predstavljaju otvorena ulazna vrata gljivicama i bakterijama koje izazivaju truljenje sprovodnih sudova i skraćuju život čokota, koji vrlo često po uticajem drugih okolnosti (npr. preobilna rodnost), završava apopleksijom – padavicom. Zbog toga rez na svakom delu čokota mora biti gladak, bez pukotina, što manjeg prečnika i pravilno izveden.

h). ako se ukaže potreba za skraćivanjem ili obnovom kraka ili stabla kordunice, što se postiže rezidbom starih delova čokota, neće se postupiti po pravilu u tački 2 „orezati što niže“. Kada se rezidbom odbacuje jedno ili više stabala čokota da bi se izazvalo kretanje spavajućih okaca i njihov razvoj u lastare koji će zameniti odbačena stabla čokota, rez se obavlja na 3-4 cm iznad osnove stabla i rezervnog kondira-kondira za zamenu. Ovim načinom rezidbe se želi izbeći širenje mrtvog tkiva.

Po istom principu rezidbe postupiće se i u slučaju kada se skraćuje krak kordunice ili suviše izrastao rodni čvor, tj. rez će se načiniti 3 – 4 cm dalje od lastara koji će poslužiti za obnovu kraka kordunice ili rodnog čvora.

## **Kretanje prinosa i kvaliteta grožđa u zavisnosti od opterećenja čokota rodnom lozom**

Pod opterećenjem čokota rodnom lozom podrazumeva se ostavljanje određenog broja kondira, kondira i lukova ili samo lukova sa određenim brojem pravih-zimskih okaca prilikom rezidbe na zrelo. Određeni oblik čokota može da nosi samo određen broj kondira, kondira i lukova ili samo lukova.

npr.

- na župskom uzgojnom obliku čokota može se ostaviti 4-8 kondira;
- na Gijovom jednogubom uzgojnom obliku čokota može se ostaviti (opteretiti) sa jednim kondirom i jednim lukom;
- Gijov dvogubi uzgojni oblik čokota može se opteretiti sa dva luka i dva kratka kondira itd.

Svaki oblik čokota pruža određenu mogućnost za opterećenje rodnim elementima prilikom rezidbe. Kada se u plan rezidbe unese i element opterećenja kondira i lukova određenim brojem okaca, lako se može izračunati opterećenje čokota okcima, a iz ovog podatka i broj okaca po m<sup>2</sup> ili na hektar površine.

Kondiri se mogu opteretiti sa 1 – 5 okaca, a lukovi sa 6 – 20, pa i više okaca. Kada se čokoti rezidbom preoptereće većim brojem okaca u odnosu na optimalno opterećenje, kao posledica preopterećenja javlja se:

- smanjenje procenta krenulih okaca (i to više na lukovima nego na kondirima),
- smanjenje procenta rodnih lastara,
- smanjenje prosečne mase grozda, prosečne mase bobice itd.

To znači da prinos grožđa po čokotu nije proporcionalan broju ostavljenih okaca. Isto tako preopterećenost čokota rodnim okcima izaziva smanjenje količine šećera u širi, a kod sorti za obojena vina sa smanjenjem sadržaja šećera u širi opada i količina bojenih materija u pokožici bobice, pa i u soku bobica sorti bojadisera.

Sniženje količine šećera u širi javlja se kao posledica slabog individualnog razvoja rodnih lastara, a na osnovu ove činjenice izveden je zaključak koji glasi: Kvalitet grožđa je u

direktnoj vezi sa individualnim porastom lastara koji nosi grozd.

Na osnovu ovog zaključka dalje se može izvesti zaključak:

Svi činioци koji izazivaju umanjene individualnog rasta rodnih lastara i to ispod određene veličine dovode do značajnog smanjenja količine šećera u širi, odnosno pojednostavljeno: nemoguće je postići dobar prinos grožđa visokog kvaliteta na slabo razvijenom lastaru.

Na osnovu ovoga može se doneti opšti sud da se za svaku sortu i oblik čokota, za svaki nivo agrotehnike i ampelotehnike, tj. tehnologije proizvodnje grožđa, u svakom vinogradarskom rejonu, mora ustanoviti optimalno opterećenje čokota okcima.

## **Vezivanje stabla, glave i krakova kordunice**

Za sve poznate oblike čokota sa srednje visokim i visokim stablom postoji potreba da se stabla, glave i lukovi kordunica vezuju. Stablo i glava čokota vezuju se uz kolac ili stub, a krakovi redovno uz žicu. Ako za stablo nije obezbeđen kolac, pritka, stub ili druge vrste naslona, tada se delovi čokota, tj. stablo, glava i krakovi vezuju uz žicu u špaliru.

Cilj vezivanja je da se dobije što uspravnije stablo (osim kada je u pitanju Skljarova kordunica) i pravilan položaj stabla, glave čokota i krakova kordunice u prostoru uz odgovarajući naslon.

Od tog pravilnog vezivanja stabla, glave čokota i krakova zavisi izgled osnovnog oblika čokota. Vezivanju ovih delova čokota mora se pokloniti posebna pažnja u godinama formiranja osnovnog oblika čokota, a i kasnije, radi njegovog održavanja jer na čokotu iskrivljenim stablom, glavom i krakovima, lastari se najčešće nepravilno i neravnomerno razvijaju i sazrevaju. Zato su takvi lastari u većem broju nepodesni pri određivanju opterećenja čokota rodnim okcima (lozom).

Vezivanje stabla, glave čokota i krakova kordunice obavlja se pomoću kanapa, traka od plastike, žice, klema od plastike i dr.



materijala. Vezivanje se obavlja na jednom ili više mesta na stablu, glavi i kraku kordunice. Usled stalnog debljanja stabla, glave i krakova kordunice, veza se mora povremeno popuštati da ne bi došlo do jačeg usecanja u pojedine delove čokota.

## Vezivanje lukova

Po obavljenoj rezidbi, kada se uredno izvrši učvršćivanje stubova, kolja uz čokote i zatezanje žičane armatur, može se pristupiti vezivanju stabla, glava i krakova kordunica, kao i lukova. Vezivanje lukova mora se završiti, po pravilu, do momenta kretanja okaca u proleće.

Luk se može vezivati za krak čokota, za kolac ili za žicu u špaliru. Koji će se položaj u prostoru dati luku zavisi od načina gajenja loze, vrste i oblika naslona, osnovnog oblika čokota itd. Mogući načini povijanja i vezivanja lukova u prostoru prikazani su na slici br. 19.

Dokazano je da položaj i način vezivanja lukova na čokotu utiče na visinu prinosa i kvalitet grožđa, jer od položaja luka, sila polariteta se u većoj ili manjoj meri ispoljava na lastarima.

## Visina stabla i način rezidbe osnovnih oblika čokota

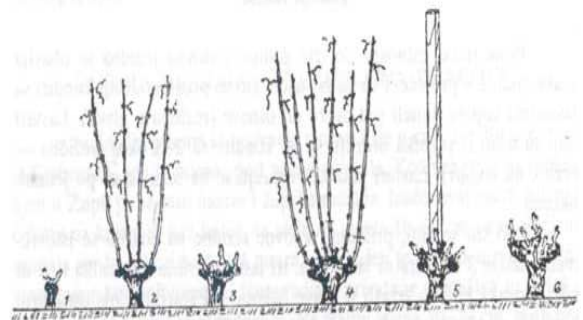
Uvođenjem špalirskog načina gajenja vinove loze, uz proširivanje razmaka između redova čokota, stvoreni su uslovi za slobodniji razvoj čokota u prostoru, neometanu primenu mehanizacije procesa proizvodnje, radi povećanja produktivnosti i ekonomičnosti, čime su stvorene široke mogućnosti za iznalaženje i gajenje pojedinih novih ili modifikovanih oblika čokota, naslona za lozu i način rezidbe. Jedna od osnovnih karakteristika svakog osnovnog oblika čokota jeste visina stabla čokota. Zahvaljujući stablu čokota, karkovima i rodnim čvorovima na njima, zapravo i postoje mnogi uzgojni oblici.

Posredstvom stabla, krakova i rodnih čvorova omogućen je bolji raspored lastara, lišća i grožđa u horizontalnom i vertikalnom položaju.

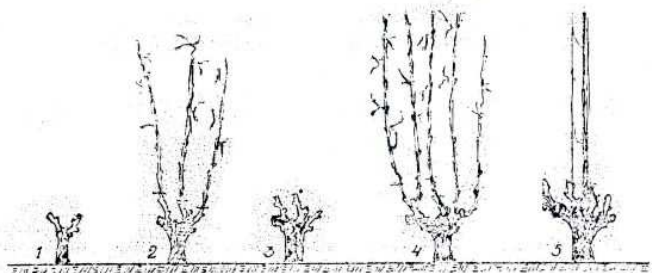
U našim ekološkim uslovima oblici čokota se prema visini stabla dele na:

1. niske,
2. srednje visoke,
3. visoke.

1. Oblici čokota sa niskim stablom do 30 cm gaje se, po pravilu, u ekološkim uslovima u kojima postoji opasnost od redovnog ili povremenog izmrzavanja nadzemnih delova čokota vinove loze tokom zime, pa je neophodno da u takvim uslovima stabla sa glavom čokota i rodna loza tokom zime budu zagrnuti.

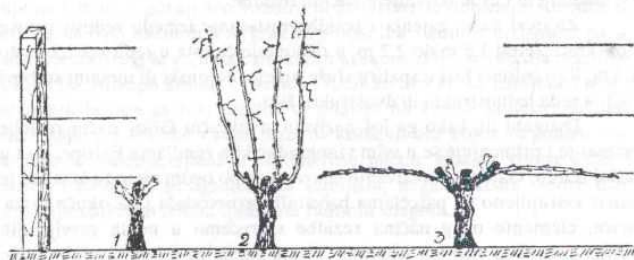


Sl. 20. Krajinska rezidba: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u jesen treće godine; 5 - formiran i pravilno orezan čokot uz kolac kao naslon; 6 - čokot bez naslona.

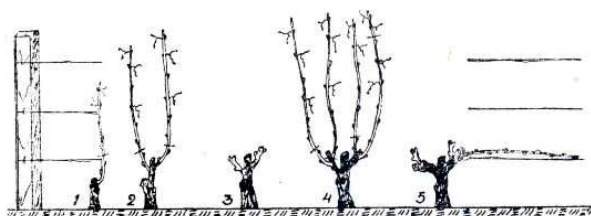


Sl. 21. Župska rezidba: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u jesen treće godine; 5 - formiran i pravilno orezan čokot.

2. Oblici čokota sa srednje visokim stablom od 40 -70 cm nad zemljom zastupljeni su u rejonima gde je opasnost od izmrzavanja tokom zime manja, pa se čokoti samo delimično zagrcu i to osnova stabla sa kondirom za zamenu.



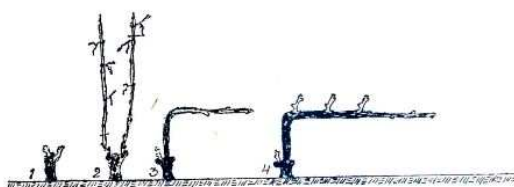
Sl. 27. Gijov dvogubi način rezidbe: 1 - u proleće treće godine; 2 - u jesen treće godine; 3 - formiran i pravilno orezan čokot.



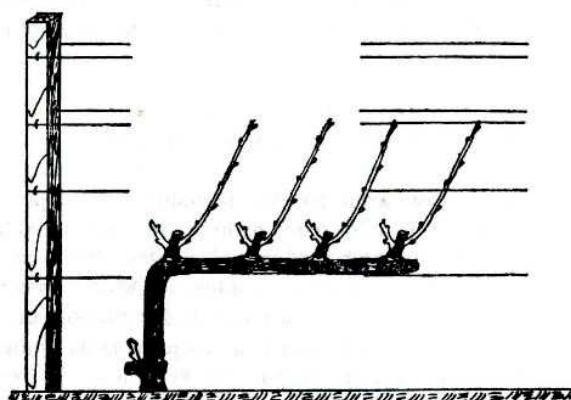
Sl. 25. Gijov-Pusarev način rezidbe: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u jesen treće godine; 5 - formiran i pravilno orezan čokot.



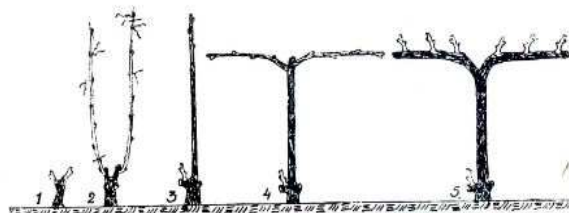
Sl. 32. Mozerova kordunica: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u proleće četvrte godine; 5 - u proleće pete godine; 6 - formirana i kratko orezana kordunica; 7 - formirana i mešovito orezana kordunica.



Sl. 31. Roajatska kordunica: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u proleće četvrte godine; 5 - u proleće pete godine; 6 - formirana i pravilno orezana kordunica.



Sl. 38. Kazenavljeva kordunica.



Sl. 34. Silvo-kordunica: 1 - u jesen prve godine; 2 - u jesen druge godine; 3 - u proleće treće godine; 4 - u proleće četvrte godine; 5 - u proleće pete godine; 6 - formirana i pravilno orezana dvokraka kordunica.

Uticaj ekoloških uslova na izbor visine stabla čokota je nesporan, ali treba istaći i to da gajenje oblika čokota sa niskim i srednje visokim stablom u rejonima gde postoji ili ne postoji potreba za zagrtanjem loze tokom zime, ima prednost nad gajenjem čokota sa visokim stablom.

Ova prednost se ogleda u tome što niski i srednje visoki oblici čokota bolje koriste toplotu prizemnog sloja vazduha, što se odražava na poboljšanje vegetativnog i rodnog potencijala čokota, a samim tim i na prinos i kvalitet grožđa i vina.

Pri izboru najpogodnijeg oblika čokota polazi se od zahteva da je on u konstrukcionom pogledu jednostavan, tj. da je jednostavan za rezidbu, negu i održavanje i da omogućava odgovarajuće opterećenje potrebnim brojem kondira i lukova.

Prednost jednog nad drugim oblikom čokota, daće se onom koji u vegetaciji ispoljava veći procenat kretanja rodničkih okaca, koji ima manji broj nerodnih, a veći broj normalno razvijenih rodničkih lastara, koji ima veći koeficijent plodnosti i prosečnu masu grozda.

### Dužina orezivanja rodne loze stonih i vinskih sorti

<i>Rezidba na kratke i duge kondire</i>	<i>Mešovita i duga rezidba</i>
<i>Stone sorte</i>	
Alfons lavale	Adakalka bela
Favorit	Adakalka crvena
Kardinal	Afuz-ali
Kraljica vinograda	Alfons lavale
Panonia kinče	Agadaj beli
Smederevka	Aleksandrijski muskat
Volovsko oko	Antigona
	Banatski muskat
	Beogradska rana
	Beogradska besemena
	Bela šasla
	Biserka rana
	Blgarija
	Blek roz
	Bjuti sedles

	Crvena šasla
	Crveni drenak
	Čilibarka
	Čapski biser
	Čauš
	Demir kapija
	Dilajt
	Erli muskat
	Emperor
	Flem tokaj
	Flem sidles
	Gold
	Gorica
	Gročanka
	Gro ver
	Halili beli
	Halili crveni
	Julska razaklija
	Kalmerija
	Kings rubi
	Kosovska rana
	Kavadarski drenak
	Kvin
	Madlen anževi
	Madam matijas
	Madlen rojal
	Marija pirovano
	Muskat hamburg
	Muskat italija
	Muskat ada
	Muskat oliver
	Negotinski rubin
	Opuzenska rana
	Povardarska pozna
	Radmilovački muskat
	Rani vranac
	Razaklija crna
	Smederevski muskat
	Sultanina bela
	Šasla peršunasta
	Vrlo rani Afuz-ali
	Vrani biser
	Zimsko belo
<i>Rezidba na kratke i duge kondire</i>	<i>Mešovita i duga rezidba</i>

<i>Vinske sorte</i>	
Babić crni	Alikant buše
Bagrina crvena	Ancelota
Brajda crna	Bibić crni
Crljenak crni	Bagrina crvena
Cetinjka bela	Barbera crna
Dubrovačka malvazija	Blatina
Dodrić crbi	Botun bijeli
Drenkuša crna	Bogdanuša
Ezerjo	Burgundac crni
Golica crna	Burgundac beli
Gegić beli	Burgundac sivi
Grk beli	Burgundac šardone
Grenaš crni	Burgundac rani
Gavranuša	Bastardo magarač
Hrvatica	Emerald rizling
Inji blan	Frankovka
Kadarun	Game crni
Karinjan crni	Game bojadiser
Kujundžuša	Godominka
Kraljevina crvena	Grenaš beli I crni
Kreaca	Kaberne sovinjon
Komeštrica bela	Kaberne frank
Krkošija bela	Kratošija
Krkošija šupljica	Karinjan crni
Kurtelaška	Krstač bijeli
Karinjan	Kreaca
Lasina crna	Kladovska bela
Maraština	Kavčina modra
Mekulja bela	Lipovina bela
Ninčuša	Malavazija bela
Ohridsko crno	Moslavac

Okatac	Merlo
Plavac mali	Muskat otonel
Plavina crna	Muskat krokan
Plavac veliki	Muskat žuti I beli
Prokupac	Neoplanta
Portuguzac crni	Ninčuša
Pošip bijeli	Portugizac crni
Plovdina	Probus
Rkaciteli	Rajnski rizling
Ružica crvena	Rizling italijanski
Rabozo pijave	Rizvanac
Stanušina crna	Rkaciteli
Smederevka	Rubi kaberne
Slankamenka bela	Senzo
Tikveško crno	Semijon
Trnjak crni	Sovinjon
Trbijan beli	Saperavi
Vugava	Silvanac zeleni
Vranac	Smederevka
Začinak	Sirmijum
Zadarska	Teran crni
Žilavka	Tikveško crno
	Tokaj furlanski
	Traminac crveni
	Traminac beli
	Vugava
	Vranac
	Veltlinac crveni i zeleni
	Začinak
	Zadarska rana
	Zlatarica bijela

**Za bliža objašnjenja možete se obratiti**  
**savetodavcima PSS**  
**„Agroznanje”Zaječar**

***IZDAJE: POLJOPRIVREDNA STRUČNA  
SLUŽBA „AGROZNAJJE” D.O.O.  
ZAJEČAR, 19000 ZAJEČAR, UL. NIKOLE  
PAŠIĆA 37/4, TEL.: +381 19 436-865;***

***Glavni i odgovorni urednik: Vladan  
Trandafilović, spec.ampelografije,***

***Tehnički urednik: Vladan Trandafilović,  
spec.ampelografije,***

***Tekst priredio:***

***Vladan Trandafilović, spec.ampelografije  
– Stručni saradnik za voćarstvo i  
vinogradarstvo,***

**TIRAŽ: 300 PRIMERAKA**